

Š i f r a k a n d i d a t a :

--

Državni izpitni center

M 1 8 1 5 3 1 1 1

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

FILOZOFIJA

≡ Izpitna pola 1 ≡

Komentar besedila

Sreda, 30. maj 2018 / 90 minut

*Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.
Kandidat dobi dva konceptna lista in dva ocenjevalna obrazca.*

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati naloge, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca). Svojo šifro vpišite tudi na konceptna lista.

Izpitna pola vsebuje 4 filozofska besedila, od katerih izberite eno in napišite komentar, ki naj obsega najmanj 600 besed. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 22.

V preglednici z "x" zaznamujte, komentar katerega filozofskega besedila naj ocenjevalec oceni. Če tega ne boste storili, bo ocenil prvi komentar, ki ste ga pisali.

1.	2.	3.	4.

Pišite v **izpitno polo** z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom. Pred komentar prepisite avtorja besedila in naslov dela, ki ste ga izbrali. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napačno besedo ali poved prečrtajte in jo zapišite na novo. Nečitljivo besedilo bo ocenjeno z 0 točkami. Osnutek komentarja pišite na konceptna lista. Osnutek se ne upošteva pri ocenjevanju.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 2 prazni.

V sivo polje ne pišite.

M 1 8 1 5 3 1 1 1 0 3

3/12

Prazna stran

OBRNITE LIST.

1. Platon: Država

Prevod Jožeta Košarja

Samo dialektična metoda odstranja podmene [...] ter skuša prodreti do samega začetka, v želji, da ga spozna. Polagoma vleče oko duše iz blata barbarstva, v katerem je pokopano, in ga vodi navzgor, pri čemer ji pomagajo in jo podpirajo pravkar omenjene znanosti.

(Vir: Platon: Država. Prevod Jože Košar. Založba Mihelač, Ljubljana 1995, 7. knjiga, str. 227.)

NAVODILA ZA PISANJE KOMENTARJA

V navedenem odlomku Platon opisuje razliko med filozofijo in matematičnimi znanostmi ali veščinami. Napišite enovit komentar k odlomku v obliki RAZLAGALNEGA eseja, ki naj bo dolg vsaj 600 besed. Odlomka ne obnavljajte, temveč razložite, kaj je skupnega filozofiji in matematičnim znanostim ter kaj so bistvene razlike. Ob tem razložite, kakšna je po Platonu naloga filozofije, ko gre za vprašanje oblasti, in umestite odgovor v širši kontekst dela.

Prevod Gorazda Kocijančiča

Torej se samo dialektična obravnava odpravlja v to smer [...], potem ko odstrani predpostavke, namreč do Počela samega, da bi se utrdila; ob tem oko duše, ki je resnično zakopano v nekakšnem barbarskem blatu, polagoma vleče in vodi navzgor, pri čemer kot pomočnike in družabnike v vodenju uporablja veščine, ki sva jih obravnavala.

(Vir: Platon: Država. Prevod Gorazd Kocijančič. Mohorjeva družba, Celje 2004, 7. knjiga, 533c–533d.)

NAVODILA ZA PISANJE KOMENTARJA

V navedenem odlomku Platon opisuje razliko med filozofijo in matematičnimi znanostmi ali veščinami. Napišite enovit komentar k odlomku v obliki RAZLAGALNEGA eseja, ki naj bo dolg vsaj 600 besed. Odlomka ne obnavljajte, temveč razložite, kaj je skupnega filozofiji in matematičnim znanostim ter kaj so bistvene razlike. Ob tem razložite, kakšna je po Platonu naloga filozofije, ko gre za vprašanje oblasti, in umestite odgovor v širši kontekst dela.

2. Aristotel: Nikomahova etika

Poleg tega postane vsako dobro (npr. pravično ravnanje ali umerjenost), če se mu pridruži uživanje, le še bolj zaželeno. Dobro pa se lahko stopnjuje le z nečim, kar je samo dobro. Toda zadnji argument – po našem mnenju – dokazuje le, da je uživanje neko dobro, ne pa, da je višje dobro kot kaj drugega. Saj postane vsako dobro bolj zaželeno, če se mu pridruži še kako drugo dobro, kot pa če je samo zase. S podobnim argumentom dokazuje Platon ravno nasprotno, namreč da uživanje ni najvišje dobro. Uči namreč, da je življenje v uživanju bolj zaželeno, če je združeno s pametjo, kot pa brez nje; če pa je mešano življenje boljše, tedaj uživanje ne more biti najvišje dobro. Kajti nekaj, kar je najvišje dobro, ne more postati še bolj zaželeno, pa najsi mu dodamo kar koli. Jasno je, da tudi nobena druga stvar, ki postane še bolj zaželeno, če ji dodamo nekaj, kar je samo po sebi dobro, ne more biti najvišje dobro. Katero je potemtakem tisto dobro, ki bi ga bili lahko deležni tudi mi? K nečemu takšnemu je namreč usmerjeno naše iskanje.

(Vir: Aristoteles: Nikomahova etika. Prevod Kajetan Gantar. Slovenska matica, Ljubljana 1994, 10. knjiga, str. 301.)

NAVODILA ZA PISANJE KOMENTARJA

V navedenem odlomku Aristotel govori o uživanju in zavrača stališče, da je to tudi najvišje dobro. Napišite enovit komentar k odlomku v obliki RAZLAGALNEGA eseja, ki naj bo dolg vsaj 600 besed. Odlomka ne obnavljajte, temveč razložite Aristotelov odnos do uživanja in v kakšni povezavi je z najvišjim dobrim. Pojasnite tudi, kako Aristotel pojmuje najvišje dobro in kakšno mora biti človekovo delovanje, da ga doseže. Vse skupaj umestite v širši kontekst besedila.

3. Descartes: Meditacije

Iz tega bi smeli torej bržkone po pravici sklepati, da so fizika, astronomija, medicina in vse druge vede, odvisne od opazovanja sestavljenih stvari, sicer dvomljive, da pa aritmetika, geometrija in druge vede te vrste, ki obravnavajo samo najbolj enostavne in najbolj obče stvari ter puščajo v nemar vprašanje, ali te stvari v naravi so ali jih ni, vsebujejo nekaj gotovega in nedvornega. Zakaj če bdim ali spim, dva in tri je pet, kvadrat nima več stranic kakor štiri in nemogoče se zdi, da bi se porodil sum o lažnosti tako očitnih resnic.

(Vir: Descartes, R.: Meditacije. Prevod Primož Simoniti. Slovenska matica, Ljubljana 1988, 1. meditacija, str. 52.)

NAVODILA ZA PISANJE KOMENTARJA

V navedenem odlomku Descartes razmišlja o gotovem spoznanju. Napišite enovit komentar k odlomku v obliki RAZLAGALNEGA eseja, ki naj bo dolg vsaj 600 besed. Odlomka ne obnavljajte, temveč razložite, kakšna je vloga čutil in razuma pri spoznanju v Meditacijah, kaj pravzaprav Descartesu pomeni gotovost ter zakaj ločuje med enostavnimi in sestavljenimi stvarmi, ko išče gotovo spoznanje. Svojo razlago umestite v celoto dela.

4. Nietzsche: H genealogiji morale

Ti Grki so se dolgo časa posluževali svojih bogov prav zato, da bi se varovali pred »slabo vestjo«, da bi se lahko veselili svobode svoje duše: torej v obrnjenem smislu, kot je krščanstvo uporabljalo svojega boga. V tem so šli *zelo daleč* ti prečudoviti in levjesrčni otroci; in nič manjša avtoriteta kot sam homerski Zeus jim tu pa tam daje vedeti, da jemljejo stvari preveč na lahko. »Čudno!« reče on enkrat – gre za primer Aigistosa, za *zelo* hud primer –

*»Čudno, kako zelo se vendar pritožujejo smrtniki
nad bogovi!
Samo mi naj bi bili vzrok zla, menijo; toda
oni sami
z neumnostjo, tudi usodi navkljub, ustvarjajo
sebi nesrečo.«*

(Vir: Nietzsche, F.: H genealogiji morale. Prevod Teo Bizjak. Slovenska matica, Ljubljana 1988, 2. razprava, str. 280.)

NAVODILA ZA PISANJE KOMENTARJA

Druga razprava razkrije Nietzschejevo pojmovanje izvora religije. Napišite enovit komentar k odlomku v obliki RAZLAGALNEGA eseja, ki naj bo dolg vsaj 600 besed. Odlomka ne obnavljajte, temveč razložite, kako z obligacijskim pravom Nietzsche pojasni nastanek vesti in slabe vesti, kako razloži nastanek religije in kako poveže religijo s slabo vestjo. Čemu postavi nasproti grški vedri odnos do bogov, ki brani pred slabo vestjo in krivdo? Svojo razlago umestite v celoto dela.

M 1 8 1 5 3 1 1 1 1 1

V sivo polje ne pišite.

A series of horizontal lines for writing, filling the majority of the page.

Prazna stran